Az ökológiai lábnyom

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

10. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	15-16 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A tanulók megismertetése az ökológiai lábnyom fogalmával, és önkorlátozásra való ösztönzése annak fényében, hogy az emberiség már ma is 1,3-szorosan túlhasználja a Föld eltartó képességét.
A modul témái, tartalma	Témák: Kapcsolatok – felelősség, szolidaritás; társadalom – piac, fogyasztás, reklám; konfliktus – verseny, katasztrófa megelőzése; világkép – holisztikus szemlélet, jövő; globalizáció – ökológia, fenntarthatóság, erőforrások, nemzetközi szervezetek; környezet – környezettudatosság, környezetetika Tartalom: Mi lenne, ha…? – helyzetgyakorlatok a háztartási erőforrásokkal való takarékoskodáshoz kapcsolódóan. Az ökológiai lábnyom fogalma. A saját ökológiai lábnyom méretének kiszámítása. A környezetterhelés csökkentésének lehetőségei. Az egyén felelőssége és lehetőségei.
Megelőző tapasztalat	Környezeti fenntarthatóság és a társadalmi felelősség kérdéseinek vizsgálata
Ajánlott továbbhaladási irány	Az iskola ökológiai lábnyomának kiszámítása; projekt az iskola környezetterhelésének csökkentésére
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás, törődés, tekintet másokra, véleményelfogadás A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információfeldolgozás, problémaazonosítás, kritikai gondolkodás, szabályalkotás Társas kompetenciák: együttműködés, feladatvállalás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Földünk és környezetünk.
	Tantárgyakhoz: földrajz; társadalomismeret
	Modulokhoz: A lázas Föld (szka207_22); Egy nemzetközi környezetvédő szervezet – a Greenpeace (szka208_24); Táplálkozás és környezet (szka208_25); Legfontosabb természeti kincsünk, a talaj (szka208_26); Energiaelosztás (szka209_12); Hulla-, hulla-, hulladék (szka209_15); Zöld- és barnamezős beruházásaink (szka208_37); Csak ne az én kertembe… (szka211_09)
Támogató rendszer	Wackernagel, M.–William, E. R.: *Ökológiai lábnyomunk*. Az emberi hatás mérséklése a Földön. FNA. Budapest, 2001 *Bimbó boci bóklászása és más ötletek a fenntarthatóságra neveléshez*. Magyar Környezeti Nevelési Egyesület. Budapest, 2001. 137. o. Pálvölgyi Tamás et al. (szerk.): *Vissza vagy hova?* Úton a fenntarthatóság felé Magyarországon. Tertia Kiadó. Budapest, 2002

	Vida Gábor: *Merre tovább?* Magyar Tudomány, 2001/6. 641–646. o.

Módszertani ajánlás

Földünk, mint rohamosan növekvő lélekszámú népességének „közbirtoka” akár ökológiai esélyegyenlőségi vita tárgya is lehetne. Magyarország – mint egész bolygónk is – túl van az eltartó képességén, de vannak még nálánál is kizsákmányolóbb országok. Helyzetértékelésünkhöz szükségünk van ennek az új becslési módszernek a megismerésére, amely kellőképpen motiválhat az egymással közös rendszerben lévő erőforrások megvédésére.

Az egyéni házi feladat egy magyar nyelvű on-line program használatára épül. Ha azonban azt szeretnénk, hogy a diákok egyúttal az általuk tanult idegen nyelvet is gyakorolják, a saját ökológiai lábnyom méretének megállapításához használhatják a következő honlapot is: http://www.earthday.net/footprint.

Tekintettel arra, hogy az egyéni ökológiai lábnyom mérete nem csupán a környezettudatosságról informál, hanem a családok különböző anyagi lehetőségeiről is, a házi feladatként kitöltött lapokat nem kell beszedni, sőt még felolvastatni sem – nehogy esetleg bántó, személyhez kötött különbségek mutatkozzanak meg. A szóródás vizsgálatakor azonban pozitív módon emelhető ki az alacsony értékű egyéni (illetve családi) ökológiai lábnyom.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Táblázatminta a vízzel való takarékoskodás módjainak összegezéséhez
P2 – Háttérinformációk az ökológiai lábnyomról
P3 – Ötletek és javaslatok az egyéni ökológiai lábnyom csökkentéséhez

Tanulói segédletek

D1 – Csőrepedés (helyzetgyakorlat)
Csoportonként egy példányban kell sokszorosítani.

D2 – Véges erőforrások (csoportos feladatlap)
Csoportonként egy példányban kell lemásolni.

D3 – Az ökológiai lábnyomom (olvasmány)
Minden tanuló számára sokszorosítani kell.

D4 – Az én ökológiai lábnyomom (egyéni feladatlap)
Minden tanuló számára sokszorosítani kell.

D5 – Hogyan csökkenthető? (feladatkártyák)
A kártyákból összesen annyi példányra van szükség, amennyi az osztály létszáma.